

RIJEČ

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu
historiju

Broj 48, godina XXIV
novembar, 2019.
[str. 191-196]

© Monos 2019

Kako su nastale “Priče dobre vile” pjesnikinje Lejle Kadić?

Mr. sc. Fatima Bećarević

Predmet analize je knjiga za djecu “Priče dobre vile” gračaničke spisateljice Lejle Kadić. Riječ je zbirci poezije koja je tematski i stilski bliska djeci uzrasta do deset godina, ali i svima onima koji iz perspektive dječijeg svijeta nastoje posmatrati svakodnevicu i motive koji su karakteristični za odrastanje, otkrivanje prirode i društva. Cijelu zbirku odlikuje osjećaj za ritam i melodiju zbog kojih su pjesme pamtljive i privlačne za djecu. Književno stvaralaštvo spisateljice Kadić predstavlja jedinstvenu pojavu na lokalnoj književnoj sceni, ali i širem kontekstu, posebno po stilu pisanja i načinu oblikovanja književne građe.

Ključne riječi: dječija književnost, poezija, ritam, melodija, ilustracije.

Prva književna vrsta sa kojom se djeca susreću je poezija. “Združena sa melodijom, poezija od pradavnih vremena uljuljava u san malo dijete koje još ne zna govoriti, ritmički ga zapljuskuje, dok ga odrasli njišu na koljenu, drže u krilu ili se na bilo koji drugi način igraju s njim”¹, navodi Milan Crnković u knjizi “Dječja književnost” ističući poeziju kao prvu vezu djeteta sa književnošću uopće. Ukoliko se osvrnemo na antropološke studije, uočiti ćemo da je uspavanka, u svom najprimitivnijem obliku, vjerovatno prva pjesma koju je čovjek stvorio. Dječija poezija je žanr koji se više sluša nego čita i analizira, a prilikom interpretacije usko je povezana sa melodijom i ritmom koji je čini laganom za pamćenje. Ako obratimo pažnju na književnost za

---

1 Crnković, Milan, *Dječja književnost*: priručnik za studente i nastavnike, 10 izdanje, Zagreb, Školska knjiga, 1990. str 87

djecu, dostupnu u bosanskohercegovačkim knjižarama i bibliotekama, uočiti ćemo da među najprodavanijim i ujedno najčitanim dominiraju prevodi romana i priča za djecu, dok je poezija zastupljena u djelima autora bosanskohercegovačkih i regionalnih književnika koje nije potrebno prevoditi. Naime, jedan od osnovnih razloga za to krije se u činjenici da je dječiju poeziju teško prevesti, a sačuvati smisao i ritmičnost koju ona ima u originalu, tako da se malo prevoditelja usudi pristupiti odgovornom zadatku prevođenja djela za koje se u startu zna da će prelaskom u drugi jezik izgubiti na ljepoti i originalnosti. Stoga, proučavanje dječije književnosti ostaje u okviru nacionalne književnosti i često se zaustavlja na onim autorima koji su zastupljeni u nastavnim planovima i programima, dok se za nove pjesnike rijetko otvara prostor. Iako je za svako vrijeme karakterističan određen pjesnički jezik, stil izražavanja

i metaforika, dječija poezija odolijeva trendovima i ima veoma malo pjesnika koji su zastupljeni i popularni u svakom vremenu. Jedan od razloga je i to što djeca poeziju percipiraju po osjećaju i na osnovu toga biraju da slušaju i pamte ono što im se dopada, ne razmišljajući o tome kad je nešto nastalo i da li je moderno. Zanimljiv je podatak da interes za dječiju poeziju postoji sve do 10. odnosno 13. godine života kada se kod djece budi radoznalost i potreba za istraživanjem, zbog čega im postaju znatno bliži žanrovi pripovijetka i avanturistički roman.² U današnjem vremenu masovne proizvodnje, komercijalizacije i mas medija te granice se znatno pomjeraju i djeca sve ranije ulaze u svijet označitelja čijim ovladavanjem počinju sami da prepoznaju različite žanrove i sadržaje. Oslanjanje na tradiciju u stilu i poetici može istovremeno predstavljati mamac za

² Crnković, Milan, *Dječja književnost: priručnik za studente i nastavnike*, 10 izdanje, Zagreb, Školska knjiga, 1990. str 88

najmlađe čitatelje, ali ih i odbiti iz razloga što nemaju razvijen osjećaj za ritam i priču.

Zbirka poezije za djecu i odrasle "Priče dobre vile" gračaničke pjesnikinje Lejle Kadić objavljena je u martu 2019. godine u okviru biblioteke "Mali princ", izdavačke kuće "Lijepa riječ" iz Tuzle, a svoj put do čitatelja tražila je i nalazila tokom cijele godine. Pjesnikinja Lejla Kadić poznata je čitalačkoj publici već duže vrijeme kao autorica poezije za djecu, jednog specifičnog žanra u kome se usude stvarati rijetki književnici današnjice. Zbirkom "Što ja nemam čarobna krila" (2005) spisateljica se predstavila čitalačkoj publici i ostavila traga ne samo u lokalnoj zajednici, u okviru koje ju je posmatrala i izučavala književna kritika,³ nego i šire. Cijeli tiraž prve knjige rasprodat je iste godine kad je knjiga izdata, a tad je i nastala zbirka "Priče dobre vile" koja je više od desetljeća čekala da bude objavljena. Knjigu je uredio prvi recenzent Mehmed Nurikić, prof. bosanskog jezika i književnosti 2014. godine i sve do početka 2019. čekala je ilustratora, drugog recezenta, dobru volju i okolnosti koje bi doprinijele njenom izdavanju. Početkom 2019. na inicijativu spisateljicine djece, uspostavljen je kontakt sa ilustratoricom Majdom Dobrnjić, recenzenticom i lektoricom Fatimom Bećarević-Softić i predstavnikom izdavačke kuće "Lijepa riječ" i pjesnikom Šimom Ešićem. U svojoj recenziji kao dva prava remek djela, Mehmed Nurikić, prof. izdvaja pjesme *Šnalica žuta* i *Dva plava oka*, upoređujući ih sa pjesmama u javnosti poznatih pjesnika Mike Antića i Šime Ešića.⁴ Prilikom uređenja zbirke profesor je smatrao da pjesme treba zaokružiti bajkovitim naslovom kojim bi se privukla pažnja najmlađe čitalačke publike i iz tog razloga odabrao da pjesme u ovoj zbirci budu "Priče dobre vile". S obzirom da je prof. Mehmed Nurikić preminuo prije ure-

đenja zbirke i pripreme za objavljivanje, vodilo se računa o tome da se veći dio pripreme uradi po njegovim uputama. Sve do objavljivanja spisateljica nije znala za poduhvat svoje djece, tako je objavljivanje ove zbirke jedinstveno i po tome što se uređenje i izdavanje desilo mimo njenog znanja.

Ilustracije akademske slikarice Majde Dobrnjić prate sve pjesme objavljenije u zbirci, a krase i uvodne stranice za pojedine cjeline. Iako se stilski nastojala što više približiti umjetničkom izričaju sličnom dječijem te oponašati boje i oblike koje djeca doživljavaju kao bliske i privlačne, u ilustracijama koje imamo priliku vidjeti u ovoj knjizi ogleda se zrelost sigurne ruke kojom su ilustracije uređene. Sama priprema ilustracija odvijala se u saradnji sa djecom koja pohađaju School&School Sarajevo tako da se moglo naslutiti kakav će biti recepcijski odjek i na koji način će djeca primiti ovu knjigu.

Zbrika "Priče dobre vile" podijeljena je na pet dijelova: "Priče o životinjama", "Ljubavne

3 Đuvić, Mevlida, «Konteksti, oblici i motivi gračaničke ženske poezije» u *Gračanički glasnik*, broj 26, 2013. str.102-110

4 Nurikić, Mehmed, Izbor iz recenzije u "Priče dobre vile", Tuzla, Lijepa riječ, 2019, str. 83

pjesme", "Pomožimo prirodi", "Među nama" i "Igrarije" u kojima je prikazan dječiji svijet, zasnovan na igri, prijateljstvu, ljubavi i otkrivanju svakodnevnice. Svakodnevnica o kojoj je riječ puna je iznenađenja i radosti, malih spoznaja na koje će se u godinama koje dolaze taložiti saznanja o svijetu i okruženju. Sve pjesme u ovoj zbirci odlikuje jednostavnost jezika, poetičnost i ritam koji doprinosi tome da pjesme budu pamtljive i bliske djeci već na prvo slušanje. Ako se veličina dječije poezije ogleda u tome što je mogu čitati i djeca i odrasli i podjednako uživati u njoj, onda slobodno možemo reći da poezija Lejle Kadić predstavlja jedinstven prozor u svijet u kome podjednako uživaju i jedni i drugi. Ukoliko povučemo komparativne linije između zbirke "Priče dobre vile" i prethodno objavljene "Što ja nemam čarobna krila", uočićemo da i razvojni put pjesnikinje prati sazrijevanje i ozbiljniji pristup koji je udaljava od komercijalizacije i potrošačke kulture,

prisutne u prvoj zbirki u kojoj su zastupljene i pjesme poput "Jedan je Capy".

Zbirka "Priče dobre vile" naglašava važnost ekološke osviještenosti, a progovara i o svakodnevnici, o mukama sa kojima se suočavaju dječaci i djevojčice tokom odrastanja. Svijest o značaju očuvanja životne zajednice zastupljena je u cijelom poglavlju naslovljenom "Pomožimo prirodi" koji se otvara istoimenom pjesmom i stihovima "Poruka je cijelom svijetu:/ očistite nam planetu,/ nek zablista, nek zasija,/ potok rijeka i čaršija." Jednostavnost koja odlikuje pjesnički jezik Lejle Kadić približava njenu poeziju djeci pa su stoga njeni najvjerniji čitatelji, odnosno slušatelji djeca uzrasta od četiri do deset godina. To su djeca koja tek ovladavaju jezikom ili su u procesu usvajanja standardnog jezika. Jezički, pjesnikinja je dosta bliska ovoj ciljnoj grupi zato što u njenim pjesmama dominiraju leksika i toponimi karakteristični za lokalnu zajednicu u kojoj živi i stvara. Za-

hvaljujući ilustracijama koje prate sve pjesme djeca na osnovu slika prezentiranih na njima pamte tekst pjesme i ukoliko u potpunosti ovladaju tekстом, recituju ga kao da su ovladali tehnikama čitanja.

Slušajući poeziju Lejle Kadić jasno je da ona počiva na prethodnom poznavanju bosanskohercegovačke epike i lirike iz kojih potiču osjećaj za rima i metar karakteristični za ove dvije književne vrste. U ovoj zbirci smjenjuju se motivi koji prate ritam i razvoj djeteta, njegovo uvijek slično, mada svaki put novo otkrivanje svijeta i upoznavanje okruženja. Ukoliko obratimo pažnju na motive, uočiti ćemo da su u ovoj zbirci poezije zastupljene grupe motiva koje se oduvijek provlače kroz dječiju poeziju, a to su dječiji lični život, igre, igračke, okruženje, porodica, životinjski svijet i priroda. Životinje, prirodne pojave i ponašanja životinja zastupljeni su poeziji Lejle Kadić jednako kao i u popularnoj kulturi bliskoj djeci pa je to jedan od razloga zašto se dječacima i djevojčicama sviđaju pjesme kao što su “Sova”, “Zeko”, “Ježurko”, “Vjeverica” itd. Sti-

hovi u ovoj zbirci većinom su pisani u formi katrena ili distiha, dok je rima u skoro svim pjesmama parna i podrazumijeva rimovanje prvog i drugog stiha, odnosno slaganje svaka dva uzastopna stiha. Iako se nastojala očuvati ritmičnost, vrlo malo je mjesta u kojima se to činilo na štetu smisla i organizacije teksta pa stoga pjesme ne prelaze u brojalice i većinom sadrže poruke koje imaju cilj edukaciju djece.

Poezija Lejle Kadić nadilazi okvire lokalnog i svakidašnjeg prisutnog u savremenom književnom diskursu, a približava se dječijem poimanju svijeta osobitom poetikom koja u sebi nosi tragove tradicije zasnovane na rimi, epskom i lirskom poimanju stvaralaštva. Možda savremenom djetetu pisana riječ i nije bliska onoliko koliko su sadržaji emitirani putem različitih medija i dostupni na raznim tehničkim nosačima memorije, ali likovni podražaj, povezan sa tekстом i ritmom svakako jeste. Knjigom “Priče dobre vile” obogaćen je fond dječije književnosti u Bosni i Hercegovini, a osobito zavičajna biblioteka koja se zahvaljujući zbirkama pjesnikinje Kadić može pohvaliti još jednim žanrom koji je

prepoznatljiv i interesantan čitalačkoj grupi kojoj je namijenjen.

LITERATURA

1. Crnković, Milan, Dječja književnost: priručnik za studente i nastavnike, 10 izdanje, Zagreb, Školska knjiga, 1990.
2. Đuvić, Mevlida, "Konteksti, oblici i motivi gračaničke ženske poezije" u Gračanički glasnik, broj 26, 2013.
3. Kadić, Lejla "Priče dobre vile", Tuzla, Lijepa riječ, 2019.

SUMMARY

HOW DID "STORIES OF THE GOOD FAIRY" COME ABOUT?

The subject of the analysis in this paper is a book for a children "Stories of the Good Fairy" by the writer from the Gračanica, Lejla Kadić.

In pointing to the state of the art in Bosnian literature, one tries to point out the importance of children's creativity, which is not a very common occurrence. The collection of poetry "Stories of the Good Fairy" is thematically and stylistically close to children up to ten years old, but also to all those who, from the perspective of the children's world, strive to look at everyday life and motives that are characteristic of growing up, discovering nature and society. The whole collection is characterized by a sense of rhythm and melody that make the songs memorable and attractive to children. The appearance of the writer Kadić is a unique occurrence in the local literary scene, but also in the wider context in which her style and manner of designing the written material stood out. **Keywords:** children's literature, poetry, rhythm, melody, illustrations.
